

Liburutegi digitalak

GERARDO LUZURIAGA

Eusko Jaurlaritzako Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura
Saileko dokumentalista

Sarrera

Duela hiru urte, *Bilduma* aldizkariaren 17. zenbakiko «Recorrido por las bibliotecas virtuales del País Vasco» artikuluan, Euskal Herriko liburutegi digitalen mundura hurbildu nintzen; liburutegi digitalen definizioa eta gain-gaietik Euskal Herriko bilduma digitalak aztertu nituen.

Kasu honetan, aurrekoan baino urrats bat harago egingo dut. Lehenengo orrialdeetan, liburutegi digitalari buruzko gogoeten gainean eta Europako liburutegi digitalek egindako lehendabiziko urratsak aztertuko ditut. Bigarren atalean, Euskal Herriko liburutegi digitalen helbide elektronikoak, ezaugarriak, arduradunak eta funtsak aipatzeaz gain, Euskal Herrian proiektu bateratua egiteko premia eta abantailak zehaztuko ditut.

Aipatutako artikuluan esan nuen bezala, oraindik orain zaila da definitzea zer den liburutegi digitala, kontzeptua ongi definituta izan arren. Alde batetik, nahaste-borraste handia baitago liburutegi birtual, elektroniko eta digitalen artean. Eta beste aldetik, urteak pasatu ahala eta liburutegi

elektronikoak zabaldu diren heinean, gero eta proiektu digital gehiago jartzen baitira abian.

Izan ere, benetako liburutegi digitala zer den aspalditik finkatutako kontzeptua da. Argi eta garbi definituta baitago zeintzuk diren liburutegi digitalek bete behar dituzten ezinbesteko baldintzak; esate baterako, agiri elektronikoen bilduma antolatuta izatea, testuak eskuragarri edukitzea, bilaketak egileen, izenburuen, argialetxeen antolaketa araberaren ahal izatea...

Definizio horrek liburutegi digitala zer den nahiko garbi uzten badu ere, kontua da herritarren eta erabiltzaileen artean garbi gelditzen ez den kontzeptua izaten jarraitzen duela. Herritar xumeek, orain arte, interneten bitartez liburutegian ez dauden testu osoak lortzen dituztenak hartzen dituzte liburutegi digitaltzat; eta informazio bibliografikoa edo datu-baseak interneten bidez eskaintzen dituen edozein liburutegi hartzen dute liburutegi digitaltzat.

Areago, komunikabideetan egunero agertzen diren berriei kasu eginez gero, liburutegi gehienak liburutegi digitalak dira. Beraz, artikulua hau, liburutegi digitala zer den eta zeintzuk diren argi eta garbi utzi arren, oro har, izatezko edo benetako liburutegi digital horri begira izango da; baina, bereziki Euskal Herriko liburutegi digitalei dagokien atalean —liburutegi digitaletik at liburutegi elektronikoen gehienak gelditzen direnez—, ikertzaileen eta erabiltzaileen mesedetan, liburutegi digitalak ez izan arren horiek digitalizatzen dituzten erakunde garrantzitsuenak aipatzea erabaki dut.

Liburutegi digitalen sorkuntza

Duela urte dezente, hainbat liburutegi datuak digitalizatzeko prozesuan dabiltza. Hasieran, ordenagailuen bitartez erreferentzia bibliografikoen datu-baseak kontsultatu ahal izaten genituen; egun, berriz, edozein liburutegitako liburu horien testuak eskuratu ahal ditugu. Interneten bidez, eta teknologiei esker, liburuak eta informazioa bilatzeko mo-

duak oso denbora gutxian zeharo aldatu dira. Garai berri honi esker, interneten erabiltzaileok liburuen testuak zuzenean irakurri ahal ditugu; iraultza digitalizazioaren eta informatizazioaren bidez etortzear dago.

Teresa Agirreazaldegik dioenez, aldaketa handiena ezagutzaren digitalizaziotik dator; jadanik apurtzen ari da informazioaren eta euskarriaren arteko ezinbesteko lotura, eta horri dagokion kokapen fisiko zehatzaren ideia. Gero eta merkeago bihurtzen ari da digitalizazio prozesua. Beraz, egun, munduan zehar nagusitzen ari den eredia informazioaren gizartearena da, eta, horren barruan, iraultza digitala delakoa da mamia. Informazioa bilatzeko modurik erosoena etxean bertan dugu.

Hastapena ez da gaurkoa, 1971n Gutenberg egitasmoarekin batera koka daiteke. Egile eskubideak agorturik dituzten hamaika liburu doan aurki daitezke interneten.

Frantziako Liburutegi Nazionalaren Gallica 2000 proiektua 1997an sortu zen, dagoeneko milioika orrialde ditu eta lan sarean eskuragarri dago. Izan ere, aitzindaria izan zen 1999an sortutako Gallica, Frantziako Liburutegi Nazionalak (BNF) kudeatzen duen liburutegi digitala. Egun sarean dagoen eskaintzarik handiena omen den horrek 12 milioi orrialde eta 35.000 lan ditu sarearen bidez eskuragarri, ez da katalogo edo datu base soilik, edukiak ere interneten ikusgai direlako.

Miguel de Cervantes proiektua, gaztelaniaz idatzitako literatura eta zientziari buruzko lanez osatutako liburutegi birtuala da. Alacanteko Unibertsitatearen eta Banco Santander Central Hispanoren ekimena, hain zuzen ere. Miguel de Cervantes liburutegi birtuala Espainiako eta Latinoamerikako kulturaren ondare bibliografiko, dokumental eta kritikoaren edizio digitalerako proiektua da, eta interneten erabiltzaileen zerbitzura dago nabarmendutako obra eta dokumentuak hedatzeko. Jadanik gaztelaniazko literatura klasikoko 2.000tik gora lan jasotzen dituen webgunea da. Nahitaezko erreferentzia gaztelaniazko literaturan.

Liburutegi digitalen zabalkuntza

Yahoo eta Google-n liburutegi digitala

2005ean mendebaldeko komunikabideek Yahoo eta Googlen arteko lehen liburutegi birtuala izateko lehiaren gaineko berriak helarazi zituztenetik, afera biziki zabaldu da. Liburu bilduma garrantzitsuen digitalizazioa Yahoo eta Googlen arteko lehia berri bihurtu da.

Yahoo eta Adobek, Hewlett-Packard eta zenbait unibertsitate eta erakunderekin batera, OCA proiektua aditzera eman zutenetik, eta batik bat interneteko Google bilatzaileak liburutegi birtuala sortuko duela iragarri berri duenetik, Europako Batasunean Europako Liburutegi Digitala sortzeko ekimenak ere agertu dira.

Googlek 2004an AEBetako liburutegi publikoak —New Yorkekoa— eta unibertsitate batzuetako, eta Oxfordeko liburuak digitalizatzeko proiektua aurrera eramateko akordioa egin zuen, denboraren poderioz 15 milioi agiri jasotzeko asmoz. Izan ere, liburutegi birtualak AEBetako unibertsitate nagusietako liburuak izango ditu, hala nola, Harvard, Stanford, Michigan eta New Yorkeko unibertsitate publikoak eta baita Oxfordeko unibertsitatekoak, zeintzuekin akordio batera iritsi ziren. Bertan mundu osoko aleak bilduko dira, eta erabiltzaileok obretako testu osoak irakurtzeko abagunea izango dugu. AEBek eta Erresuma Batuak eskaintako liburuak izango dira gehienbat.

Googlek hasitako bidea ikusita, Yahoo bezalako sareko beste nazioarteko proiektu batzuek ere liburutegi birtualaren egitasmo berriari ekin diezaiokete.

Liburutegi digitalak

Arestian aipatu dudana bezala, etorkizunean liburutegi digitalek informazio iraultza ekarriko dute. Izan ere, sistema honi esker informazioa biltzea eta erabiltzaileen eskura jarzea errazagoa izango da. Dokumentuak eten gabe sortzen

ari dira formatu digitalean; edozein euskarritan dauden agiriak formatu digitalean sortuko dira: liburuak, aldizkariak, egunkariak, datu-baseak, ordenagailu programak, soinu-erregistroak... Liburutegi hauek, ohiko liburutegien biltegien ordeztu biltegi elektronikoak izango dituzte, eta bertako dokumentuak liburutegian bertan edo etxetik kontsultatu ahal izango dira.

Hona hemen adibide batzuk:

- *Athena*. Hainbat hizkuntzatan idatzitako 10.000 liburutik gora biltzen ditu.
- *Basque Studies Library, Reno*. AEBetan beste euskal liburutegirik ere badago sarean; baina, Nevadako Reno hirian euskal liburuen bilduma ederrean bilaketak egiteko modurik garrantzitsuena internet da.
- *Biblioteca Universalis*. Teknologiari eta herrien arteko lankidetzari esker bilduma birtuala osatzen da.
- *Biblioteca Valenciana Digital*.
- *Espainiako Biblioteca Nazionale*. 288 liburu zahar, 6.326 marrazki, argazki eta grabatu, 1.616 mapa eta 230 partitura kontsulta daitezke.
- *Zentsuratuak*. Garai jakin batean zentsuratuak izan ziren liburuak.
- *Kataluniako Liburutegi Digitala*. 6.800 aldizkari elektronikoko, 4.100 liburu elektronikoko.

Europako Liburutegi Digitala

Europako Liburutegi Digitala sortzea posible izan da, alde batetik, Europako liburutegiak aspalditik lankidetzan eta sarean aritu direlako eta batik bat herri gehienetan liburutegi nazionalak daudelako. Izan ere, Europako Liburutegi Digitalaren egitura eta zutabea Europako Liburutegi Nazionalen Sarea izan da, eta sare horrek dauzkan azpiegitura informatikoetan eta orain arte lankidetzan egindako digitalizazioetan oinarritzen baita. Egun, TEL azpiegitura honen bitartez, Europako liburutegi nazional batzuetako katalogoak kon-

tsulta daitezke. Urteak iragan ahala egitasmo horretan erakunde kultural konkretu batzuek parte hartzea da helburua.

Dena den, aipagarria da Europako Batasuneko herrien arteko digitalizazioaren inguruko sarea ez dela gaurkoa, urrats ugari baitzeuden aurretik eginda, hala nola, 2003ko Minerva proiektua eta 2004ko Michael (Multilingual Inventory of Cultural Heritage in Europe) proiektua, benetako urratsak 2006koak badira ere: Europako Batasuneko Batzordeak 2006ko martxoan Europako Liburutegi Digitala sortzea erabaki du. Proiektu horren helburua Europako ondare kulturala eta zientzia-informazioa interneten bidez erabiltzaileen eskura jartzea da, Europako memoria sarean jartzea, alegia. Urteak pasatu ahala milioika liburu eta agiri zuzenean kontsultan jartzea espero da.

Euskal Herriko Liburutegi Digitala

Gainerako herri gehienetan liburutegi digitalaren ardatza liburutegi nazionala izan da. Areago, gainerako herriek liburutegi nazionala erakunde kulturalik kuttunena bezala zaintzen dute. Gure kasuan, aitzitik, erakunde baten ardura falta bistan dago. Euskal Herrian ezin da esan liburutegi digital bat dagoenik, asko baizik. Esate baterako, Armiarma, Bizkaiko Foru Aldundia, Euskal Liburutegi Digitala, Eusko Ikaskuntza... Izan ere, proiektu bateraturik eta planifikaziorik eza dira Euskal Herriko liburutegi digitalen ezaugarri nagusiak.

Digitalizazio prozesua berria izan arren, badaude hamaita proiektu martxan. Izan ere, Euskal Herrian erakunde askok funts bibliografiko jakin batzuk digitalizatu dituzte. Jandak, aldizkari zientifikoak, datu-base eta hainbat liburu interneten kontsultatzeko moduan daude: erakunde ofizialak eta ez ofizialak, publikoak eta pribatuak, funts bibliografiko jakin batzuk digitalizatzen ari dira.

Areago, asko ez badira ere, badaude erakunde batzuk egitura fisiko eta funts bibliografikoak kontserbatzen ez dituztenak eta liburutegi digitalak sortzen ari direnak.

Azken urte hauetan funts bibliografiko ugari digitalizatu ari den arren, eta informazio digitalizatu kopurua izugarri hazi arren, digitalizazioaren hastapenean baino ez gaude; oraindik orain garaiz gaude proiektua bideratzeko. Kontua da, oraingo egoeran ez dela erraza izango jakiten zer motatako agiriak dauden digitalizatuta, zer urte, zer bibliografia-funts hustu dituzten, zer proiektu dauzkagun, zein erakundek ere sortu dituen proiektuak...

Inondik inora, gainerako herri guztietan egiten den bezala Euskal Herrian ere erakunde ofizial batek koordinazioa eta erantzukizuna bere gain hartu beharko luke. Eta Liburutegi Nazionalaren lekua —erakunde nazionala sortu arte, behintzat— Eusko Ikaskuntza, Euskaltzaindia, Joana Albret, Principe de Viana edo antzerako erakunderen bat izan daiteke, proiektu hori aurrera eramango duen erakundea. Ikus ditzagun erakunde koordinatua edukitzearen abantailak: lehenik, gainerako erakunde kulturalak ahalegin horretan inplikatzeko ahalmena edukiko duelako; bigarrenik, Euskal Herri osoko erakundea delako, eta era horretan EAEko, Nafarroako eta Iparraldeko errealitatea gaindituz Euskal Herriko lurralde osoan lan egiten duten erakundeek parte hartzeko aukera edukiko dute; hirugarrenik, erakunde publikoa delako; laugarrenik, proiektu horrek aurrera eramateko behar dituen baimen ofizial guztiek erraztasuna edukiko dutelako.

Digitalizazio prozesuaren ezaugarri orokorrak

Digitalizazioaren planifikazioa eta koordinazioa dira, besteak beste, proiektuaren ezaugarri nagusietariko batzuk. Herri gehienetan liburutegi digitalaren antolamendua erakunde baten —Liburutegi Nazionalaren— ardura eta beharren mende dago.

- *Koordinazioa.* Lehen aipatu dugun bezala, erakunde bakoitzak bere aldetik, plangintzarik gabe, gainerako proiektu

tuak aztertu gabe, koordinaziorik gabe, ez dago ezer egite-rik. Proiektu horrek koordinatzaile lana egingo lukeen era-kunde bat eduki beharko luke buru.

Herri bakoitzak dagozkion bibliografia-funtsak ondo antolatuta edukitzea ezinbesteko baldintza da nazioarteko era-kunde digitala sortu ahal izateko. Areago, nazioarteko libu-rutegien sormenaren ardatza herri bakoitzaren antolamen-duan datza.

Gauzak horrela, herri bakoitzeko funts bibliografikoa on-do antolatuta edukiz gero, etxekoa ondo gobernatuta izanez gero, ez da izango beharrezkoa erakunde zentralizatuaren mende izatea, baizik eta interneteko atari eleanitza izango da proiektu horren ezaugarririk garrantzitsuena. Atari digital horretatik baliabide digital guztiak eskuragarri izango dira.

- *Lankidetzeta*. Hutsuneak eta beharrak ekiditeko lankide-tza da bidea, bakoitzak bere aldetik ez dago etorkizunik. Proiektu integratzailea izango da, zerbitzu hobeak eta eragin-korragoak lortzeko asmotan denon arteko elkarlana koordi-natzea izango da abiapuntua.

- *Informazioaren aroa*. Egun, informazioaren aroan gaude-nez, teknologia berriei esker interneteko loturen bitartez libu-rutegi orokor birtual bat sortzeko oztoporik ez dago. Orain arte liburutegien katalogo kolektiboak garatu ditugun bezala, liburutegi digitalak zabaltzeko aukera dago. Egun teknologia berriei esker ezin dugu konformatu katalogo kolektiboak sor-tzearekin, liburutegi digital kolektiboa erraz lor daitekeelako.

Argi gera dadila katalogo kolektiboen liburutegi digitalak gainditu ditugula. Teknologia berriek aukera paregabeak es-kaintzen dizkigute informazio antolaketa erabat eraldatzeko.

- *Digitalizazioaren dinamika*. Digitalizazioa gero eta mer-keago denez, hainbat erakundek funtsak digitalizatzea eraba-kitzen dute. Gauzak horrela, digitalizazio prozesua denbora gutxian bikoiztu edo hirukoiztuko da, enpresa askok eta as-kok digitalizazio proiektu berriak baitaramatzate aurrera.

- *Ekonomia eta uniformitatea.* Agiri bat digitalizatuz gero, orain arte bikoizten edo hirukoizten dituzten aleak saihestuko ditugu. Era horretan, dirua, espazioa, baliabide materialak eta pertsonalak aurreratuko ditugulakoan gaude. Hala nola, denbora eta kostuak aurreztuko dira.

Agian proiektu horrek edukiko duen abantailarik handiena uniformitatearen aldeko ezaugarriak izango dira, nazioarteko proiektua izanda, katalogatzeko eta zabaltzeko arau unibertsalak kontuan hartuko baitira.

- *Finantzazioa. Diru publikoa.* Digitalizazioa erakunde desberdinen eta anitzen eskutik etorri da. Proiektu batzuk erakunde publikoek egindakoak izan dira, beste batzuk, berriz, erakunde pribatuek bultzatutakoak; baina, oro har, gehienak diru publikoaz finantzatuak izan direla esan daiteke, azken finean erakunde pribatuek ere diru publikoari esker eraman baitituzte aurrera egindako ekimenak. Hori dela-eta, erabilera doan izatea eta era batean edo bestean administrazio publikoak erantzukizuna edukitzea baieztatuta eta bermatuta dago.

- *Materialen kontserbazioa eta zabalkuntza.* Proiektu horiek kontserbazio aldetik eta zabalkuntza aldetik abantailak baino ez dauzkate. Behin agiriak digitalizatuz gero, horiek interneten bidez erraz eta merke nahi dugun beste kontsultatzeko aukera daukagu erabiltzaileok. Digitalizazioari esker, ondare bibliografikoa gordetzeaz gain, erabiltzaileari ere erraz eta azkar igor dakiok; bide horren bitartez, ondare historikoaren kontserbazioa eta zabalkuntza bermatuta dago. Areago, etorkizunari begira digitalizazioa omen da bidea informazioa kontserbatzeko eta zer esanik ez zabaltzeko. Interneten milaka obra argitaratuz gero, modu errazean eta doan eskuragarriak, inondik ere horixe da biderik errazena zabaltzeko unean; egun egiten dena, bihar irauteko azpiegitura teknologikoen bitartez baieztatzen da, digitalizazio iraunkorra eta hedapen anitza eta zuzena bermatuta izango baitira.

- *Identitate kulturala*. Beste aldetik, bigarren mailako ezaugarriak aipatzearen, herrien identitatea eta hizkuntzak mantentzeko eta zabaltzeko ezinbesteko baliabide bihurtu da. Proiektuak instituzionalak direnez, partaideen hizkuntzen erabilera eta sustapena, euskara barne, bermatuta daude.

Digitalizazio prozesuaren ezaugarri teknikoak

- *Digitalizazioaren prozesua*. Eguneroko eta ohiko lan teknikoak aurrera eramateko baliabideak kontuan hartzekoak dira: instalazioak, materiala, pertsonala...

- *Aplikazio informatikoa*. Aplikazio informatikorik egokiena aukeratzea garrantzitsua da. Programa elektronikoaren bitartez orain arte egindako liburutegi digitalen agiriak antolatutako atarian automatikoki sartu ahal izango da. Era horretan, aurretik aukeratutako eta sortutako informazio digitalen erreferentzian oinarrituta, helbide elektronikoaren eremuan sakatuz gero zuzenean jatorrizko agiri digitala eskuragarri izango da.

- *Liburutegi digitalaren datu-basea*. Hurrengo urratsa liburutegi digitalen agiriak atariko datu-base batean antolatzeta izan daiteke.

- *Lotura elektronikoa*. Hirugarren pausoa agiriei lotura birtuala egitea da. Lotura birtual honi esker agiria lortu ahal izango dugu.

- *Irizpide teknikoak*. Laugarren pausoa atariko datu-basearen irizpide bibliografikoen arabera antolatzeta izango da. Hau da, fitxa bibliografikoetan agertuko diren eremuek eta datuek nazioarteko arauak jarraitzea. Ezinbestekoa da Marc formatu elektronikoaren arauak kontuan hartzea. Digitalizazioarekin batera, funts bibliografikoak nazioarteko arau teknikoen arabera antolatu eta katalogatu beharko dira. Horri esker funts bibliografikoen kontserbazioa eta hedapen erraza baieztatuta daude.

Baten batek pentsa dezake liburutegi digitala izateko testu digitalizatuak gehitzea baino ez dela behar izango. Aitzitik, liburutegi digitalak liburutegi tradizionalen baldintzak bete beharko ditu, bestela funts bibliografikoen biltegia baizik ez bailitzateke izango. Hau da, liburutegi tradizionalen lan eta eginkizun berberak dauzkate liburutegi digitalek, nahiz eta lan egiteko erak zeharo desberdinak izan.

Hortaz, liburutegi tradizionaletan erabiltzen diren arauak eta teknikak kontuan hartzekoak dira kasu honetan ere. Liburutegiak, digitala izateko, ezinbesteko baldintza batzuk bete beharko ditu: teknologia aldetik dokumentazio-guneetan eta liburutegietan erabiltzen diren lanabes konplexuak abian jartzea; digitalizazioaren prozesuarekin batera funts bibliografikoak dagozkion nazioarteko arau teknikoaren arabera antolatzea eta katalogatzea; Marc formatuak gomendatzen dituen eremuak edukitzea, hau da, edozein programa bibliografikok dauzkan eremu guztiak eduki eta betetzea. Izan ere, digitalizazioaren proiektua ez da testuen digitalizazioa soilik; hasieran aipatu dugun bezala, testuen digitalizazioarekin soilik ez da liburutegi bat digital bihurtzen.

Laburbilduz, liburutegi digitalak ere liburutegi tradizionaletan erabiltzen diren irizpide berei begira daude. Hortaz, proiektu horiek liburuzainen mende egon beharko dute, kalitatezko neurriak bete daitezzen baieztatzeko.

- *Bilaketak*. Edozein liburutegi digitalen agirien kopurua gero eta handiagoa izango denez, denboraren poderioz agiriak gehituz joango direnez, bilaketak egiteko erak kontuan hartzekoak dira.

Aplikazio informatikoen informazioa edonork kontsultatzeko moduan izateko aukera eman beharko lukete: hitzen arabera, egileen arabera edo izenburuen arabera egin daitezke bilaketak. Horretarako, aurretik lan bakoitzaren fitxa bibliografikoak egin beharko lirarteke. Datuak bilatzeko aukera eremu hauen bitartez egin daiteke: autoreak, izenburua, gaia, hitz gakoa, argitaletxea, datak...

Euskal Herriko liburutegi digitalak

Orain arte Euskal Herrian arlo honen gainean egindakoari baliorik kendu gabe, bada, proiektu guztiak aitzindariak izan dira eta laudorioak jasotzea baino ez dute merezi; proiektu hauetan ibili direnek, aitzindariak izateaz gain, izugarritzko dokumentazio lana egin baitute. Dena den, aitzindarien ordaina agerian dago. Oro har plangintza eza igartzen zaie, proiektu gehienak joan dira osatuz agiriak gehitu ahala, aurreikusitako plangintzarik gabe, bildumak joan dira osatuz ikerketak egin gabe... Weborri horiek aztertuz gero gehienguan metodologiaren gabeziak agerian gelditzen dira: azalpen eza, edukien informazio eskasa, aurkibideen eta irizpide teknikoen falta agerian baitago.

Bistan dago, egun, Euskal Herrian kultura erakundeen menpe dagoela neurri handi batean, eta hori dela eta, jarraia kritikoa agertzea zaila dela. Kultura esparruan erabateko isiltasuna dago. Gertatzen ari den gauza askoren aurrean, intelektualen erantzunik ez baitago. Arrazoiak arrazoi —denbora falta, idazteko ohitura falta, erosotasuna, konpromiso falta, lotsa, apaltasuna dela eta—, kontua da intelektual taldeek botereari kritika egiteko unean isil-isilik jarraitzen dugula. Oraindik orain Euskal Herriko Liburutegi Nazionala sortzearen aldeko aldarrikapenak, herri baten motor kulturala izan beharko lukeen neurrian, honen aldeko entzun diren ahotsak ere eskasak izan direlakoan gaude; bi talderen ahotsak baino ez dira entzun izan.

Kasu honetan ere, liburutegi digitalaren sormenerako ere, ezinbestekotzat jotzen dugu Liburutegi Nazionalaren beharra; erakunde horrek egin beharko dituen funtzioak ezinbestekoak dira nazioarteko liburutegi digitalean Euskal Herria herri bezala ordezkatu ahal izateko. Oso herri txikia osatzen dugu, eta urteko 1.500 eta 2.000 liburu inguru argitaratzen bada ere, liburutegi digitalen antolamendua erakunde publiko baten mende izan beharko litzateke. Europako Liburutegi Digitalean, ordezkatuta behintzat egon beharko genuke.

Europar hizkuntza batzuk desagertzeaz daude, zaila da aurrez jakitea zeintzuk izango diren. Egin ditzagun ahaleginak euskara izan ez dadin. Izan ere, Europako agintariak egitasmo honetan sartuta dauden bitartean, euskaldunak oraindik orain gure etxekoa gobernatzeko gai ez garelakoan nago.

Gaiez aldatu eta Euskal Herriko liburutegi digitalen deskribapenaz arituko gara. Oro har, liburutegi digitala era zaballean hartuta, Euskal Herrian erakunde asko eta asko aipa ditzakegu, arestian esan bezala erakunde gehienak digitalizatzen ari baitira haien funts bibliografiko garrantzitsuenak.

Liburutegi digitalen zerrenda eta deskribapena egiten hasiz gero, non jarri muga, zeintzuk sartu eta zeintzuk ez bereizteak lan handia eman digu. Hainbat proiektu, nahiz eta liburutegi digital ez izan, zerrenda honetatik at uztea zaila baita; beste aldetik, ez baita zaila, ahalik eta zehatzen egiten saiatu arren, garrantzitsuenetariko bat uztea; beste kasu batzuetan, arlo jakin batzuetan, hain ugari izanda, espezializatuenak baino ez ditut aipatu.

Euskal Herriko informazio digitalizazioaren gaineko ideia orokorra egin ahal izateko, sailkapen honetan banatu ditugu:

Banakako obrak

Egun interneten lan asko eta asko eskura dago, adibide batzuk baino ez ditut aipatuko. Egileek beren kabuz helbide elektronikoko batean haien lanak jarri dituzte, halaber erakunde publikoek argitaratzen dituzten aldizkariak digitalizatu dituzte. Lan horiek guztiak liburutegi digitalen piramidean oinarritzeko dira, horiek dira liburutegi digitalak osatzen dituzten piezak.

Batez ere atal honetan adierazgarrienak baino ez ditut jarri:

- *Atsotitzak*. 14.458 euskal atsotitz eta espainolez, ingelesez eta latinez nola esaten diren agertzen da weborri honetan. Gotzon Garatek azken hogeita hamar urteotan egindako lana, hain zuzen ere.

- *Harluxet Hiztegi Entziklopedikoa*.

- *Egunkarien datu-baseak*: *Berria*, *Diario de Noticias*.
- *Aldizkariak*: *Argia*, *Navarra agraria*, *Sustrai*.
- *Datu-baseak*: Terminometro, Euskalterm.

Alor bateko bildumak

Alor bateko lanak biltzen dituen atari ugari dago.

- *Hiztegiak*. Atari honetan mota askotako hiztegiak kontsulta daitezke: hiztegi orokorrak (Hiztegi Batua, Euskalterm banku terminologikoa, Morris hiztegia...); sinonimoen hiztegiak (UZEL...); hiztegi entziklopedikoak (Harluxet, Wikipedia...); gai askotako hiztegiak (administrazio sanitarioa, energia, katalogatzeko oinarrizko terminologia...); corpusak (izenak, deiturak, Bizkaiko toponimia...); erdarazko hiztegiak (Eurodicautom, Kataluniaren hiztegi terminologikoa...); softwareak (Xuxen, Kapsula...); kontsultak egiteko guneak (Jagonet, duda-muda...).

- *Egunkariak*. Atari berezi batzuetan (<http://dmoz.org/World/Euskara/Albisteak/Egunkariak>) egunkari askotako helbide elektronikoak agertzen dira, eta egunkari horietako berriak irakur daitezke: *Berria*, *Euskaldunon egunkaria*, *El Correo*, *Deia*, *Diario de Navarra*, *Diario de Noticias*, *El Diario Vasco*, *Gara*...

- *Bilatzaileak*: Kaixo, Aurki.
- *Liburu-dendak*: e-libro, ebooks, Amazon.
- *Erakundeak*. Azkenaldi honetan erakunde gehienek argitaratzen dutena sarean jarri dute: EIZIE (Euskal Itzultzaile, Zuzentzaile eta Interpretuen Elkarte).
- *Entziklopediak*: Britannica, Encarta.

Liburutegiak eta dokumentazioguneak

Liburutegi gehienek informazio elektronikoen harpidetza egina daukatenez, hala nola datu-baseak eta aldizkarien artikulua interneten bidez lor daiteke. Liburutegi espezializatuak, unibertsitateko liburutegiak eta dokumentazioguneak

lekuko: Euskal Herriko Unibertsitateko Liburutegia, Nafarroako Unibertsitate Publikoko Liburutegia, Deustuko Unibertsitateko Liburutegia...

Harpidetza bitartez

- *Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren Dokumentazio-gunea*. Eusko Jaurlaritzako Osasun Saileko Liburutegien Sareko atari honetan doako baliabideak aurki daitezke (bilatzai-leak, datu baseak, hiztegiak, erakunde eta entitateak...), osasun publikoaren arloan espezializatuak. Sail honetan 1.300 liburu elektroniko inguru dago eskuragarri.

- *Eusko Jaurlaritzako dokumentazio-guneak sarean*. Eusko Jaurlaritzako Sailetako eta Erakunde Autonomiadunen Dokumentazio-guneen informazioa on line daukagu (Emakunde, Eustat, HABE, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, HAEE, Kultura Saila, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Saila, Ogasun eta Herri Administrazio Saila, Osasun Saila). Helbide elektroniko hauetan, katalogoak kontsultatzeaz gain, informazio espezializatu ere aurki daiteke. Ez naiz luzatuko, interneten bidez aurkitu, sakatu eta sartu, informazioa ezin baliagarriagoa topatuko duzue: liburutegiaren informazioa, katalogoa, berriak, jasotako azken aldizkarien aurkibidea, jasotako azken liburuak...

Funts bibliografiko digitalizatuak

Erakunde gehienek funts bibliografikoak daukate digitalizatuta, adibidez Arabako Artxibo Historikoaren Gerardo Lopez de Gereñu eta Alberto Schommer Koch funtsak (10.500 irudi), Koldo Mitxelena Kulturunea, Antso Jakituna...

Datu-baseen agirien erreferentzia bibliografikoak

Liburutegi eta informazio digitalizatua ez bada ere, ezbaierik gabe informazio oso garrantzitsua denez, gain-gainetik aipatzea komenigarri ikusten dut.

- Liburutegien katalogoak. Antso Jakituna Fundazioa (www.fsancho-sabio.es/eus), 64.000 erreferentzia baino gehiago kontsulta daitezke on line. Liburutegiek betidanik gordezen duten informazioaren erreferentzia bibliografikoak egitea oinarritzko eginbeharra izan da.
- Liburutegien katalogo kolektiboak. Rebiun (www.rebiun.org).
- Argitaletxeen katalogoak. Txalaparta (www.txalaparta.com).
- Ekitaldien katalogoak. Durangoko liburu eta disko azoka (www.durangokoazoka.com).
- Liburu-denden katalogoak. Elkar (www.elkarlanean.com).
- Erreferentzia bibliografikoen datu-baseak. Estatu mailan honen gaineko proiektu ugari daude, esate baterako ISBN, CSIC, Inguma...

Informazio digitalizatua

Lehen aipatu dudanez, erakunde asko eta asko funts bibliografiko jakin bat digitalizatzen ari dira. Azterketa sakona egiteko asmorik ez badaukat ere, proiektu ugari eta mota askotakoak izanda, hona hemen adibide batzuk.

- *Administrazioa euskaraz* (www.ivap.euskadi.net/r61-2347/eu/contenidos/informacion/admin_euskaraz/eu_3797/adm_eusk_zenbakiak.html). Aldizkari honek administrazioa euskalduntzea du helburutzat, eta aldi berean Euskal Herria euskalduntzeko pauso bat ematea administrariari eta euskaldun guztiei itzulpen eta idazketa zalantzak argitzeko.
- *Agiri fondoak (Irujo-Apraiz-Lekuona-FEVA)* (Eusko Ikaskuntza) (www.euskomedia.org/euskomedia/SFondo?idi=eu&op=1). Manuel de Irujo, Angel de Apraiz, Manuel Lekuona eta Ameriketako Euskal Erakundearen Federazioaren agiri fondoak biltzen dira bilduma honetan.
- *Ahozko Ondarearen Artxiboa*. Nafarroako Unibertsitate Publikoko Filologia eta Hizkuntzaren Didaktika Sailak abia-

tutako ekimenari esker, laster Ahozko Ondarearen Artxiboaren proiektua aurrera eramán nahi dute. Herri guztietan, aurretik zehaztutako protokolo baten arabera, informatzailerak bilatuko dituzte, haien lekukotasunak grabatuko, eta, gero, banan-banan digitalizatu eta artxibatuko dituzte. Halaber, orain arte hainbat ikertzailek jaso dutena digitalizatu egingo dute, eta artxibo berean gorde. Ez diete bakarrik zaharren lekukotasunei edo galdutako materialari erreparatuko. Nafarroako Kutxaren Fundazioaren babesa dauka artxiboak, eta, fisikoki, Iruñeko Donibane auzoko Cívica kultur-gunean jarriko dute kontsultatzeko.

- *Albuma* (www.albumsiglo19mendea.net/index.php). XIX. mendeko albuma kultur webgunea da, 1.500 irudi daukana Euskal Herriko gaiei buruz. Irudiak Gipuzkoako Foru Aldundiaren funtsetakoak dira eta kultur zentro desberdinetan daude. Egitasmo honen helburua da mende horretan Euskal Herriari buruz ekoitzitako ikonografia modu erraz eta arin batean eskuratzeko bidea ematea. Album honetan parte hartu dutenak: Zumalakarregi Museoa, Koldo Mitxelena Kulturunea, Gipuzkoako Artxibo Orokorra, Gipuzkoako Protokoloen Artxibo Historikoa, Untzi Museoa.

- *ALEPHANDRIA* (Archivo Copyleft Hacktivista v.1.0.) (http://metabolik.hacklabs.org/alephandria/alephandria_eu.html).

- *ANTIC* (Komunikaziorako eta Informaziorako Teknologia Berrien Agentzia) (www.paysbasquenumerique.net). Era-kunde honen eskutik, Lapurdi, Nafarroa Behere eta Zuberoako dokumentuak eta informazioa aukeran izango dira euskarri digitalean. Adibide modura, administrazioan aurki daitezkeen dokumentuak euskarri digitalean egongo dira aurretiz. Donibane Garazin lanean daude dagoeneko.

- *Antso Jakituna Fundazioaren Katalogoen kontsulta* (www.fsancho-sabio.es/eus). 64.000 erreferentzia baino gehiago kontsulta daitezke on line, eta horietatik %20 inguru euskarzko lanei dagozkie. Sailik osoenetako bat da. Honako

hauek osatzen dute bertako ondare-fondoa: euskal literaturako klasikoen lehen edizioek, ordenantzek, foruek, euskal aitoren semeen agiriek, historia-lanek... eta urtez urte euskal argitalpenak islatzen dituen fondo modernoak. Ondare-fondoaren mamia digitalizatua dago ia-ia osorik, eta 1.000.000 irudi baino gehiago ditu.

Aldizkarien eta egunkarien katalogoa. Fondo hau argitalpen seriatuei dagozkien 9.000 tituluk osatzen dute, eta horietatik %33 oraingo tituluei dagozkie. Euskal kulturako aldizkari historikoak (*Euskal-Erria*, *Euskal Esnalea*, *RIEV*, *OPE...*), hementekako historiko bat eta azken urte hauetan ugaldutako argitalpenak dira. Horien guztien artean, fanzine-bilduma azpimarratuko dugu (500 baino gehiago).

Artikuluaren katalogoa. Katalogo honek aldizkari eta monografikoen 100.000 artikulua inguru biltzen ditu. Aukeraturako aldizkariak erreferentzia asko izanez gero, muga liteke hizkuntzaz, urteka...

Mapen katalogoa. 1.200 mapek osatzen dute sail hau. Erabat katalogatua dago, eta XVI. eta XX. mende bitarteko aleak jasotzen ditu.

Liburutegi honetan liburuez gain honako funts hauek aurki daitezke: fototeka —14.000 unitatek osatzen dute Sancho el Sabio Fundazioaren argazki-fondoa—, aldizkarien aurkibideen digitalizazioa, prentsaren digitalizazioa, famili agiritegien digitalizazioa.

- *Antzezlanak* (www.syxy.com/guideweb/?browse=/World/Euskara/Kultura/Literatura). Atari honek antzerkiaren inguruko lan ugari biltzen ditu: Bizkaiko Diputazioaren weba, Arte Eszenikoen Aldizkaria, Durangoko Berbaro euskara elkarteak sortu duen kultur aretoa, Bilboko Kafe Antzokia.

- *Aranzadi* (www.aranzadi-sciences.org). Aranzadi Zientzi Elkarteak irabazi-asmorik gabeko zientzi elkarte da, eta kultur eta natur ondarea ikertzea, ezagutzera ematea eta babestea ditu helburu. Azterketa eta ikerketarako zentro modura sortua, Aranzadi benetako erreferentzia bilakatu da

komunitate zientifikoan, eta 2001ean Herri-Onurako Era-kunde izendatu izana da horren frogarik onena.

- *Argitaletxeak* (www.basqueliterature.com/loturak/argitaletxeak). Erein, Hiru, Igela, Ikeder, Pamiela, Ttarttalo... argitaletxeen weborriak kontsulta daitezke.

- *Argitalpen Fondona* (www.euskomedia.org/euskomedia/SAnalitica?idi=eu&fdato1=@1&fdato2=1928&fdato3=&fclick=2&pri=71&op=11). Eusko Ikaskuntzaren bildumetan eta bestelakoetan argitaratutako artikuluak.

- *Artxiker* (<http://artxiker.ccsd.cnrs.fr>). Euskarari eta euskal testuei buruzko ikerketen liburutegi digitala da. IKER erakundeak Baionan dauka egoitza. Frantzian euskal hizkuntzalaritza eta euskal testuei buruzko ikasketei lotua den ikerketa-gune publiko bakarra da. Beñat Oihartzabal da proiektuaren zuzendaria.

- *Badator* (www.irargi.org/badator/01doc_badator.htm). Euskal Herriko dokumentazio historikoari buruzko 450.000 erreferentzia baino gehiago dituen datu-basea.

Agiritegi zerbitzuei eta bertako fondoan inbentarioei buruzko informazio sistema da Badator. Zerbitzu honen bitartez, agiritegia osatzen duten fondoan inbentarioen on line kontsultak egin daitezke, baita Euskadiri buruzkoak ere, eta bide batez, horri guztiari buruzko dokumentazioa erabilgarri geratzen da.

1989an, Irargi Euskadiri buruzko informazioa biltzen hasi zen bere lurraldetik kanpo kokatutako artxibo fondoetan. Lan hori, dokumentazio kualitatiboki garrantzitsuena zuten bi artxiboetan oinarrituta egin zen: «Archivo de la Real Chancillería de Valladolid» artxiboko prozesu zibilak eta Madrilgo Artxibo Historiko Nazionaleko ezabatutako kontseiluen atala.

Helburua, ordura arte inoiz deskribatu gabeko dokumentazioa deskribatzea zen. Proiektu honi Badator izena eman zioten 1991n eta 1997an amaitu zen. Emaizta gisa, 40.000

hustuketa-fitxa inguru bildu ziren. Fitxa hauek, XIII. mendetik XIX. mendera bitarteko Euskadiko gremio, korporazio eta administrazio guztien historia politiko eta sozialaren alderdi ugari buruzko informazioa biltzen duten bost milioi folio baino gehiagoren isla dira.

- *Basque Studies Library* (www.library.unr.edu/depts/basqlib). Nevadako Unibertsitateko (Reno) Euskal Ikasguneko liburutegiaren funts bibliografikoak kontsulta daitezke.

- *Bernardo Estornes Lasa - Auñamendi Entziklopedia* (www.euskomedia.org/aunamendi?idi=eu). Euskal Herriko Entziklopedia Irudiztatu Orokorra, digitalizatua. Eusko Ikaskuntzak, Eusko Jaurlaritzarekin eta hiru euskal aurrezki kutxarekin (BBK, Kutxa eta Vital) sinatu zuen akordioari esker, Auñamendi Hiztegi Entziklopedikoa jarri du Interneten. Orain arte 51 liburuki dituen Euskal Herriko Entziklopedia hau kontsultatu ahalko dute erabiltzaileek.

- *Bertsolaritza* (www.bertsozale.com). Xenpelar Dokumentazio Zentroa 1992an jarri zuen abian Euskal Herriko Bertsozale Elkarteak, bertsoaritzaren inguruan sortzen den materiala biltzeko asmoz.

- *Biblia* (www.biblija.net/biblija.cgi?lang=eu). Bibliaren testuak sarean ipini ditu Esloveniako Bibli Elkarteak eslovenieraz, ingelesez, frantsesez, nederlanderaz, espainieraz, katalanez eta euskaraz. Euskarazko Bibliaren testua Elizen Arteko Biblia da: liburu guztiak hartzen ditu, Itun Zaharra, Liburu Deuterokanonikoak eta Itun Berria. Webgunea argi dago antolatua, eta bilaketak egin daitezke Bibliaren erreferenziaren arabera, baita testu librearen arabera.

- *Bidegileak* (www1.euskadi.net/euskara_sustapena/bidegileak/indice_e.asp). Idazle eta euskaltzale ugariaren biografien bilduma, HPSk argitaratua. Lanak pdf formatuan daude.

- *Buruxkak* (www.ueu.org/ueu/buruxkak.htm). Udako Euskal Unibertsitatean argitaratutako unibertsitate arloko testuak (liburu, aldizkari eta tesiak) eskaintzen ditu.

- *CiberBiblio* (<http://wotan.liu.edu/does/data/Papers/juljuljag7924.html>). Euskal Herrian editatutako programa interaktiboz osatutako liburutegi birtual bat da, multimedia-aurkezpenak erabiltzen dituena. CiberBiblioko edukiak interes orokorrekoak dira, betiere Euskal Autonomia Erkidegokoak. Zerbitzu hauek eskaintzen ditu: bildumako aplikazioetara sarbidea, liburutegiko katalogoa eta aplikazioak aurkitzeko sistema bat, bere liburukien artean erreferentziazko lanak ditu (hiztegiak eta entziklopediak).

- *Dantzak* (www.dantzak.com/introflash.php). Sagar dantza, arin-arin, porrusalda, jota eta abarren testuak aurki ditzakegu.

- *Donostiako Izkerak ta Iztunde Ikastola* (www.euskaraz.net/Argitalpenak/HerriLiteratura/Iztunde). Donostiako Euskal Izkerak ta Iztunde Ikastola erakundea Donostiako Udalak euskal antzerkia bultzatzeko sortu zuen 1915ean, Toribio Alzagaren zuzendaritzapean. Nahiz eta taldea Donostian kokatua egon, Gipuzkoa osoan zehar ere ibili zen errepertorioa antzeztzen, arrakasta handia lortuz.

1936ko gerrateak etenaldi bat ekarri zuen, eta, horretaz gain, 1941ean Toribio Alzaga bera hil zen. Hutsune hori Maria Dolores Agirrek bete zuen, Euskal Iztundearen bigarren aroko zuzendari gisa (1953-1981). 1949an Azpeitian antolatu zen antzerki txapelketaren irabazlea izan zen *Aukeraren maukera, azkenian... okerra* izeneko bakarriketarekin. Euskal Iztundearen bigarren aro honetan Maria Dolores Agirre gertatu zen antzerki sustatzaile nagusia, gerrareko urteetako dinamika berreskuratzea lortu zuelarik.

Webgunean, Euskal Izkerak ta Iztundeak antzeztutako antzerti-lanak agertzen dira, parentesi artean zein urtetan antzeztu ziren adieraziz. Ondoren, argitalpenak zehazten dira.

- *Donostiako idazleen testuak* (www.euskaraz.net/Argitalpenak/HerriLiteratura). Atal hauek osatzen dute weborri hau: idazleen zerrenda eta kronologia, eta liburuen zerrenda eta kronologia.

- *E-Campus Gipuzkoa* (EHU) (www.cd.sc.ehu.es/eCampus/Recursos/biblioteca.html). Hona hemen kontsulta daitekeen informazioa: Historia: Garibay, Poza, Henao; Literatura Clásica: Cervantes, Góngora, Quevedo; Real Sociedad Bascongada de Amigos del País: Actas de las Juntas Generales; Milicia y Armas: Eguiluz, Abadía; Lengua vasca: Axular, Baltasar de Echave, Lazarraga; Varios: Fuentelapeña, Pepe-Hillo, etc.

- *Eibarko ahozko artxiboa* (www.egoibarra.com/Eibar/Eibartarren_Ahotan). Herriko nagusiekin grabatutako solasaldiak eta antzinako ipuin eta kontuak eta jasotako bideoak Interneten kontsultagarri jartzea da Eibarko ahozko artxibo proiektuaren helburua.

- *Eibarko kantutegia* (www.eibar.org/materixala/kantu1.html). Ego-Ibarra taldeak bildutako kantutegitik ateratako pieza batzuk ekarri dira hona. Oraingoz, antzinako kantuak jarri dira on line. Kantu horietako batzuk herrikoi bihurtu ditu Hiru Truku taldeak, adibidez...

- *Elhuyar* (www.zientzia.net). Zientzia.net Elhuyar Fundazioak egindako produktua da. Webgune honetan zientziaren eta teknologiaren inguruko informazio eguneratua ematen da: artikulua, dosierak, argazkiak, bideoak, Euskal Herrian egiten diren ekitaldi zientifikoen agenda, *Elhuyar Zientzia eta Teknika* aldizkariaren Interneteko bertsioa, dibulgazio-liburuen iruzkinak, zientzia-hiztegiak... Milaka eta milaka eduki guztira.

Edonork kontsultatzeko moduan daude *Elhuyar Zientzia eta Teknika* aldizkariako zenbaki guztiak. Lau urtean aritu dira aldizkarian argitaraturiko ia 7.000 artikulua Interneten sartzeko. Artikuluak Interneteko html formatuan ikus daitezke edo, bestela, aldizkarian agertu ziren bezala.

- *E-LIS* (<http://eprints.rclis.org>). Bibliotekonomia eta informazio zientzien gaineko mota guztietako dokumentuak biltzen dituen lekua da. Edozein hizkuntzatan prestatutako 4.000 dokumentu baino gehiago biltzen dira.

- *Euskal Abestien kantutegia* (www.geocities.com/kantutegia/Kantutegia.html). Euskal Herriko abestiak, euskal kantak jasotzen dituen atari elektronikoa da.

- *Euskal Bertso-Olerkien Bibliografia* (www.kapsula.com/urkiza). Bertso eta olerkien hemerotekaren aurrean gaude, Julen Urkizaren *Euskal bertso eta olerkien bibliografia* liburuan oinarritua. Aldizkarien eta egileen zerrenda kontsulta daiteke, bilaketa ere erraz egin daiteke pantaila baten bidez.

- *Euskal Bibliografia* (www.euskadi.net/cgi-bin_k54/bopv_00?E). Bibliografiak: Erdi Aroko Artea, Errenazimenduko Artea, Arte Barrokoa, Historia Garaikidea, Erromanizazioa Euskal Herrian, Arrantza-Antropologia... 1900-1975 aldian egunkarietan agertzen diren Euskal Herriari buruzko berrien erreferentziak kontsulta daitezke.

Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkaria, *EHAA/BOPV*: 1936, 1937 eta 1978 urtetik gaur arte argitaratutakoa kontsulta daiteke.

- *Euskal Herriko Elizbarrutiko Artxibo Historikoen Sakramentu Erregistroak* (www.irargi.org/badator/01doc_badator.htm). Sakramentu-liburuetako datuak ikus daitezke.

- *Euskal Idazleen Elkartea* (www.idazleak.org/idazleak.php). Weborri honetan honako hau aurki dezakegu: idazleen curriculum, bibliografia, sariak, argazkiak eta laginak (idazleen obren zati batzuk).

- *Euskal kantutegia* (www.euskomedia.org/cancionero?idi=eu). 5.000 partiturek osatzen dute.

- *Euskal kantutegia* (<http://es.geocities.com/emitologia/kantutak.htm>). Kantutegi honek euskal kantak baino ez ditu. Hirurogeita hamaika orrialde, hiru zutabetan, 480 abesti, lagunarteko bazkari, afari edo jaietara eramane eta elkarrekin kanta daitezten.

- *Euskal Kultura prentsan 1900-1975* (Eusko Ikaskuntza) (www.euskomedia.org/cultura?idi=eu). 1900 eta 1975 bitar-

teko Euskal Autonomia Erkidegoaren, Nafarroako Foru Erkidegoaren eta Akitaniaren gaineko prentsa berriak.

- *Euskal kulturaren hari@* (www.argia.com/haria_boletina.php). Euskal kulturaren inguruko albisteak, adierazpenak eta iritziak jasotzen dituen buletin elektronikoa. Egunero bidaltzen zaie 2.300 harpideduni. Halaber, egunero jarritako berriekin datu-base interesgarria osatu dute.

- *Euskal liburutegi digitalak* (www.iktak.net/index.php?option=com_content&task=view&id=66&Itemid=34). Gu-
ne honetan web digital ezagunenak biltzen dira. Euskal liburutegi digitalen inguruko webgune garrantzitsuenak bildu dituzte IKTak.netekoek atari honetan.

- *Euskal literaturaren* berri ematen duen webgune eleaniztuna sortu dute (www.basqueliterature.com). Mari Jose Olaziregik, euskal literaturaren aditu talde batekin eta EIZIERen kudeaketarekin, atzerritarrei hemengo ekoizpenaren berri emateko helburuarekin, euskal literatura muga gabe zabaltzeko asmoarekin. «Euskal literaturarekin lotura duen edozein alderdiri buruzko —produkzioa, banaketa, irakurketa, kritika, historiografia...— sarbidea izango den ataria da», Olaziregik deskribatu duenez.

- *Euskal Natura* (www.euskalnatura.net). Euskal Herriko natura eta zientziaren gaineko informazioa euskaraz batzen duen webgunea. EHUko ikasle gazte talde batek dihardu webaren etengabeko osaketa eta garapenean.

- *Euskal testuen gordailua* (www.vc.ehu.es/gordailua). Euskal klasikoen gordailua. Ehundik gora liburu eta testu, hiru ataletan banatuta: idazleak eta idazlanak (Etxepare, Duvoisin, Barrutia, Elizanburu, Etxahun, Leizarraga, Mogel, Tartas...); eresiak, bertsoak eta kantak; eta kutxatila. Proiektu honen arduradunak Patxi Salaberri Muñoa eta Bittor Gonzalez Marizkurrena dira.

- *Euskalkien liburutegia* (www.badihardugu.com/proiektuak/euskalkien_liburutegia). Euskalkien inguruko ikerke-

tak eta bilketa bibliografikoa aurki daitezke. Badihardugu Euskara Elkarateak Deba Ibarreko euskalkiaren inguruan dihardu lanean, eta euskalkien liburu batzuk daude digitalizatuta proiektu honetan.

- *Euskaltzaindia* (www.euskaltzaindia.net). Arauak kontsultatzeaz gain, Hiztegi Batua, jagonet, izendegiak, irizpenak eta corpora ere kontsulta daitezke.

- *Euskararen Donostiako Patronatua* (www.euskaraz.net/Argitalpenak/HerriLiteratura). Hainbat egileren lanak: Toribio Alzaga, Antonio Amundarain, Ramon Artola...

- *Euskararen Etxea* (www.euskararenetxea.net). 1990etik gaur arte argitaratu diren euskarazko 400 unibertsitate-liburu inguru Bilboko Euskararen Etxearen egoitzan aurkituko dira aurrerantzean, Unibertsitateko Euskal Irakasleen Elkarateak (EIRE) eta Euskararen Etxeak berak sinatu duten akordioari esker. Interneten ere aurki daiteke liburuen katalogoa.

- *Euskararen Irakaskuntzarako Baliabide Zentroa* (Nafarroako Gobernuak) (www.pnte.cfnavarra.es/eibz/baliabideak/publikazioak/liburuak_pdfn.htm).

- *Euskarazko teatro testuak* (www.teatroa.com). Euskal antzerkigileei buruzko informazioaz gain, bost ataletan dituzte antzezlanok banatuta: euskaraz sortuak, itzulpenak, haurrentzat, bakarriketak, ipuinak. Kudeatzailea Mikel Martinez da.

- *Eusko Bibliographia* (Bizkaiko Foru Aldundia) (http://biibliotecaforal.bizkaia.net:81/screens/mainmenu_spi.html). Euskal idazle eta gaiei buruzko datu-base bibliografikoa da. Erreferentzia bibliografikoak baino ezin dira kontsultatu.

Datu-base horren muina Jon Bilbao bibliografo handiak bere bizitza osoan egin zuen bibliografiaren bilketa-lanaren emaitza da. Datu-base honetan, gaur egun, hainbat iturritatik bildu eta euskal kultura ezagutu nahi edo behar duten ikertzaileek eta gainerako pertsona guztiek erabili ahal izateko landu diren 100.000 aipamen bibliografikotik gora daude.

Kontsulta bibliografikoa hainbat irizpideren arabera egin daiteke (egilea, izenburua, gako hitza, lege gordailua, zenbaki normalizatua, argitalpen tokia, argitaratzailearen izena, inprimaketa tokia, inprimatzailearen izena).

- *Eusko Ikaskuntza* (www.eusko-ikaskuntza.org/eu). Era-kunde honek ahalegin handiak egin ditu gordetzen dituen funtsak digitalizatzeko. Helbide nagusi horren barruan mota askotako proiektu digitalizatuak aurki ditzakegu: Bernardo Estornes Lasa Fondona - Auñamendi Digitala Entziklopedia, Euskal kultura prentsan, Dokumentu fondoak, Jaien Egutegia, Multimedia Galeria.

- *Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila* (www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r43-573/eu/contenidos/informacion/dia6/eu_2027/dia6_a6_e.html). Helbide elektronikoa honetan, hezkuntza, unibertsitate eta ikerketari buruzko dokumentazio ugari aurki daiteke, hala nola, ikasketa antolamendu eta curriculumaren gaineko argitalpen digitalak.

- *Fontes Linguae Vasconum* (http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?tipo_busqueda=CODIGO&clave_revista=593). 1996tik aurrera, Dialnet zerbitzuari esker, *Fontes Linguae Vasconum* aldizkariaren artikuluak digitalizatuta daude.

- *Galtzagorri* (www.galtzagorri.org). Haur eta gazte literaturari eskainitako gunea. Galtzagorri Elkartea 1990ean sortu zen, eta bere egitasmo nagusien artean, euskarazko haur eta gazte literatura sustatu eta ezagutaraztea. Elkartean, hortaz, literaturgintza mota horrekin harremana duen edonork har dezake parte, idazle eta ilustratzaileek, irakasleek, bibliotekariak, itzultzaileak, liburu-saltzaileak... haur eta gazte literaturzale den edonork.

- *Gipuzkoako dantzak* (<http://gipuzkoa.dantzak.com>). Gipuzkoako dantzei buruzko informazio zabala: argazkiak, bideoak, azalpen historikoak, deskribapenak, eta dantza horiek hobeto ezagutzeko eta dantzatzeko material argigarria eskaintzen duen webgunea.

Gipuzkoako dantzak zenbakitan: 150 argazki, 80 bideo, 37 herritan egiten diren dantzak, 44 urrats, 20 dantza doinu, 6 ariketa, 20 dantzaren fitxa.

- *Goi-argi* (www.egoibarra.com/Eibar/goi-argi). Emakumeei zuzendutako aldizkari hau digitalizatuta dago.

- *Gozatuz* (www.geocities.com/gozatuz). Euskarazko ipuin erotikoen txokoa.

- *Hiztegiak* (www.euskaraz.net/Euskara_Ikasten/Hiztegiak). Orrialde bakar batean bildurik, Internet sarean zehar aurki daitekeen hiztegi, entziklopedia, eta hizkuntz baliabide sorta bat eskaintzen da.

- *Ibiñagabeitia Proiektua* (<http://andima.armiarma.com>). Euskal Literaturaren Gordailua, Andima Ibiñagabeitiaren omenez bataiatua. Oraingo, batik bat, digitalizatutako hainbat literatur aldizkariren gordailua da. Susa argialetxearen ekimena da.

- *IDABA* (www.ivap.euskadi.net/contenidos/informacion/admin_euskaraz/eu_3797/adjuntos/52aldizkaria/52NORMA.pdf). HAEEeko Itzultzaile Zerbitzu Ofizialaren itzulpenen datu-basea. Oraingo, 420 testu baino gehiago dago jasota IDABAn, itzultzaileentzat ez ezik administrazioan euskaraz lan egiten duten langileentzat ere baliagarri izan daitezkeenak: Kode Zibila, Zigor Kodea, Konstituzioa, Estatutua, Erregistro Zibilaren Legea, Prozedura Legea, Toki Erakundearen Araubidearen Legea, Langileen Estatutua, Europako Konstituzio berria, Eusko Legebiltzarraren lege guztiak 2000tik hona, dekretuak, planak, azterketak, artikuluak...

- *Ikasbil* (HABE) (www.ikasbil.net/jetspeed/portal/media-type/html/language/eu/user/anon/page/ikasmateriala). Orri honetan, oinarritzko langai mailakatuak eta xede bereziatarako langaiak daude eskuragarri.

- *Inform* (www.inform.com). Mundu osoko 10.000 komunikabide baino gehiagoko albisteak sailkatzen ditu bilatzai-

le berriak. Googlek eta Yahook ez bezala, jatorrizko hedabidean argitaratutako formatuan eskaintzen ditu berriak.

- *Inguma* (www.inguma.org). Euskal Komunitate Zientifikoaren datu-basea. Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzaz UEUk sortutako euskal komunitate zientifiko-intelektualaren datu-basea da. Bertan, azken 35 urteotan unibertsitate mailako zientzia eta jakintza-alor bakoitzean euskaraz ahoz eta idatziz ekoitzi denari buruzko oinarritzko informazioa eskaintzen da. Ingumaren helburu nagusia euskal produkzio akademikoaren berri ematea da.

- *Irargi* (www.irargi.org). Euskadiko Ondare Dokumentalaren Zentroa. Erakunde honek, historiari buruzko informazio interesgarria emateaz gain, Euskal Herriko Elizbarrutiko Artxibo Historikoen Sakramentu Erregistro atalean parrokietako sakramentu-erregistroen (bataioak, ezkontzak eta heriotzak) inguruko agiriak eta Euskadiko Agiritegien Sistema Nazionalari buruzko informazioa ere biltzen ditu. Horrez gainera, «Badator» atalean, agiritegia osatzen duten fondoan inbentarioen on line kontsultak egin daitezke.

- *Itzulpengintza* (www.google.com/alpha/Top/World/Euskara/Jakintza/Hizkuntza/Itzulpengintza). Atari honek itzulpengintza lantzen duten erakunde ugari biltzen ditu.

- *IXA Taldea* (<http://ixa.si.ehu.es/Ixa/Argitalpenak>). EHUko Informatika Fakultateko IXA taldeak Lengoaia Naturalaren Prozesamenduan eginiko ikerketa-lana du helburu nagusi. Lan horretan diziplinarteko taldea osatzen dute 45 lagunek: 31 informatikaririk eta 14 hizkuntzalaririk.

Azken helburua euskararako hain beharrezko eta onurgarri izan daitezkeen sistema automatikoak egitea edo egiten laguntzea da, teknologia berrien eragina hizkuntzan ahalik eta onena izan dadin.

- *Jakin* (www.jakingunea.com). Pentsamendu eta kultur aldizkaria da. Gogoetarako, kritikarako nahiz azterketarako parada eskaintzea da aldizkariaren egiteko nagusia. 1956tik

hona argitara eman diren zenbakietako testu oro jasotzen ditu: guztira 202 zenbaki, 30.000 orrialde, 60.000.000 karaktere. Bertako materialen berri modu askotara bila daiteke; fitxan agertzen den informazioak osagai hauek ditu: titulua, autorea, gaia, urtea, zenbakia, orrialdea.

Webgune berean aurki daiteke *XX. mendeko euskal liburuen katalogoa*. Euskal bibliografia batzen duen gunea da. Katalogo hau Joan Mari Torrealdaik egin duen ikerketa-lan trinko eta zorrotzaren fruitu da, eta ez du informazioa emateko bakarrik balio, baizik eta aurrerantzean gai horretan egingo diren lanetarako ezinbesteko baliabide izateko ere. Euskal ikasketa bibliografikoen arloan aurreratzen balioko duen datu base honek gaur egun 24.237 fitxa ditu.

- *Joana Albret Bibliotekonomia Mintegia* (www.eibar.org/blogak/joana-albret). Donostian 1997an sortutako Mintegi hau Euskal Herriko liburutegi, dokumentazio zentro eta mediateketan euskaraz aritzen den liburuzain talde batek osatzen du. Liburutegiei buruzko azken aldiko artikulurik garantzitsuenak kontsulta daitezke.

Katalogatzeko terminologia. Liburutegietan erabiltzen ditugun oinarritzko terminoen datu-basea kontsulta daiteke. Datu-basean edozein termino euskaraz, gaztelaniaz edo frantsez jarri eta emaitza segundo gutxitan lor daiteke.

- *Kantak* (www.euskalnet.net/kepa/kantak.htm). Kantei buruzko weborri bat: *Agur jaunak, Aita-semeak, Aldapeko, Ama begira zazu, Haurtxo txikia...*

- *Kantutegiak* (<http://dmoz.org/World/Euskara/Kultura/Musika/Kantutegiak>). Euskal musika jasotzen duen ataria da.

- *Koldo Mitxelena Kulturuneko irakurketa gidak* (www.gipuzkoa.net/kultura/km/euskara/gidak/sarrera.htm). Koldo Mitxelena Kulturuneko Liburutegiak egin dituen irakurketa giden barruan, aipamen bibliografikoa eta literatura egileen iruzkin kritikoa aurkituko ditu irakurleak. Asmo dibulgati-boarekin egiten direnez, liburutegian dauden dokumentuak

erakutsi ohi dituzte, baina, salbuespenez, idazlearen obra osoa ematen saiatu dira batzuetan. Atari honek hainbat egileren biografia, bibliografia eta testuak jasotzen ditu.

- *Kulturaldi* (www4.gipuzkoa.net/corporac/cul/kulturaldi/index.asp). Antso Jakituna Fundazioak, Koldo Mitxelena Kulturuneak eta Ikertu enpresak parte hartu dute euskal al-dizkarietako artikuluen datu-base honetan. 30.000 artikuluren erreferentziak jasotzen ditu. Datu-base bibliografikoa da.

- *Lanbide* (www.lanbide.net). Eusko Jaurlaritzako Justizia, Lan eta Gizarte Segurantza Saileko Euskal Enplegu Zerbitzuak 100 izenburu digitalizatu inguru dauzka. Lanerako kuadernoak eta argitalpen espezializatuak, testu osoa ikusteko aukera eskaintzen du. Gai zerrenda jakin baten eta argitaratzen duen erakudearen bitartez egin daiteke bilaketa.

- *Liburuak* (www.librodot.com). 380 egileren 2.200etik gora obra doan, astean liburu bat baino gehiago deskargatzeko harpidetza txiki bat (urtean 12 dolar) ordaindu behar bada ere. Era berean, elaleph.com-ek zenbait formatutako liburuak saltzen ditu, baina baita oparitu ere: pdf-ko edo pda-rako 1.300 liburu, zehazki.

- *Liburuak eta Bibliografia* (www.kultura.ejgv.euskadi.net/r46-704/eu). Eusko Jaurlaritzak irakurzaletasuna bultzatzeko kanpainen eta emaitzen berri ematen du orri hauetan.

- *Liburuak on line* (www.blogari.net/DBH%201). Ostadar proiektuaren eskutik (DBHko 1. mailako «liburuak zertarako» ikas-unitatean oinarriturik), ikasleek irakurritako liburuen laburpen tentagarriak on line. Ia 150 laburpen, 80 liburu inguru.

- *Liburutegiak* (www.google.com/alpha/Top/World/Euskara/Erreferentzia/Liburutegiak). Euskal Herriko liburutegiak on line kontsultatzeko aukera: Bilboko Udal Liburutegien katalogoa, Bizkaiko Foru Liburutegia, Donostiako Liburutegi Zerbitzua...

- *Liburutegien haria* (www.muskiz.com/biblioteca/sindikazioa/index.php). Liburutegi hauen artean Muskizko liburutegiak egindako lotura elektronikoa kontsulta daiteke. Hala-ber, liburutegiak prentsan atalean Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak egindako eguneroko txostena kontsulta daiteke.

- *Literatur Aldizkariak* (www.google.com/Top/World/Euskara/Kultura/Literatura/Literatur_Aldizkariak). Atari honetan aldizkarien helbide elektronikoa agertzen da: *Bazka, Behinola, Garziarena, Igela, Kandela...*

- *Literatura Unibertsala* (www.euskara.euskadi.net/r59-738/eu/contenidos/informacion/6987/eu_2437/eu_12461.html). Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin itzulitako lanak, mundu osoko autoreenak.

- *Literaturaren Zubitegia* (www.armiarma.com/zubi). Susa argialetxeak literaturaren zubitegia jarri du indarrean. Gune hau euskal idazleekin eta euskarara ekarritako idazleekin zubi da. Sarean eskura dagoen guztiarekin ere zubi izan gura du: erreferentziazko aipamenak, testuen estekak, efemerideak, kritikak, bibliografia... Azken eguneraketan 673 idazleen eta 3.312 liburuen erreferentziak jasota zeuden. Proiektu hau Gipuzkoako Foru Aldundiaren eta Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin eraman du aurrera. Egileen alfabeto zerrenda bitartez kontsulta daiteke.

- *Lizardi, Xabier: Idazlanak* (www.terra.es/personal3/zuzendaria/minteg/euskara/LIZLANAN.html). Weborri honetan Lizardiren olerkiak, antzerkiak, eskutitzak eta kazetaritza lanak jasotzen dituzte.

- *Marjinalia bilduma* (www.euskalnet.net/xgalarreta). Doan eskura daitezkeen liburuak ditu webguneak, batez ere literatur liburuak.

- *Multimedia Galeria* (Eusko Ikaskuntza) (www.euskome dia.org/galeria?idi=eu). Argazki artxiboa 1919an sortu zen eta aparteko pieza esanguratsuak ditu. Euskal Herriko arkitektura eta herrietako ezaugarriak biltzen ditu, zenbait ezau-

garri etnografiko ere erakutsiz. Eusko Ikaskuntzaren artxibategiako irudiak eta audioak biltzen ditu.

- *Nafarroako Fonoteka* (www.fonoteka.com/fonoeus.html). Nafarroako Euskararen Fonoteka izeneko proiektu honen asmoa da Nafarroako euskalkien grabaketak gordetzea eta, era berean, interesaturik egon daitezkeen guztien eskura grabaketa hauek paratzea.

- *Nafarroako Gobernua, Hezkuntza Saila* (www.pnte.cfnavarra.es/publicaciones/novedades.php). Nafarroako Gobernuak Irakaskuntzari buruzko testu asko jarri ditu eskuragarri.

- *Nafarroako Julio Caro Baroja Museo Etnologikoa* (www.cfnavarra.es/cultura/museoetnologico). Hasiera zalantzatsuak izan arren, 60 eta 70eko hamarkadetan ekin zion interes etnografikoko tresnak biltzeari, Julio Caro Barojak gidaturik. Berak bildu zituen nekazaritzako lehen tresnak Bidasoako baserrietatik. Museoko gaiak asko badira ere, hamar sail handitan bil daitezke, Nafarroako aspaldiko gizartearen kultura materialaren eta agerpen espiritualen alderdiei dagozkienak.

- *Olerkariak eta beren olerkiak* (www.geocities.com//9Athens299/olerki.htm). Olerki solte batzuk jasotzen dira.

- *Olerkilariak euskaraz* (www.arrakis.es/~galdergl/poesia/euskera.htm). Helbide honetan aipatzen diren egileen olerki solte batzuk kontsulta daitezke.

- *Santurtziko Udal Euskaltegia* (www.santurtzieus.com/moodle/course/view.php?id=4). *Irakasleon Aldizkaria* (2002-2004), Santurtziko Udal Euskaltegiak aldian-aldian posta elektronikoz igortzen duen didaktika-albistegia da, euskararen irakaskuntzan ari direnentzat intereseko gaiak eta informazioak biltzeko asmoz sortua. Aldizkaria, beraz, euskarairakasleei dago zuzenduta, hurbileko auziak eta esperientziak elkartrukatuta, gogoeta eta hausnarketarako bide eman nahi duena. Horrez gain, irekia ere bada, euskara irakatsi eta ikasteko prozesuen gaineko lanak, iritziak, esperientziak nahiz albisteak irakurleengandik jasoko dituenak.

- *Senez* (www.eizie.org/Argitalpenak/Senez). Itzulpengintzaren teoria eta pragmatikari buruzko aldizkaria da.
- *Susa* (www.susa-literatura.com). Literatur kritikak eta zatiak, liburuak, poemen grabazioak...
- *Sustatu* (www.sustatu.com). Profesional euskaldunentzako albistegi bat da. Teknologia Berrien eta Interneten garaian ere, euskararen presentzia indartu eta bultzatzeak berebiziko garrantzia du. Ekonomiaren alor desberdinetan (irakaskuntza, industria, zerbitzuak...) lanean diharduten eta prestatzen ari diren gazteentzako zerbitzu bat da. Taldekatzeko beharrezkoa den informazioa, gaur egunean zatikatua eta desegituratua ageri da. Lantokitik bertatik, ordenagailutik zuzenean informatzeko modu berria eskaintzen du Internetek, eta kanal berri hori erabili nahi du Sustatuk informazioaren sorkuntza eta hedapen eraginkorra lortzeko. Hauexek dira helburu nagusiak: informazioaren sorkuntza eta hedapena eta profesional euskaldunen komunitatearen trinkotzea.
 - *TK* (www.asnabi.com/publicaciones_RevistaTK.html). Nafarroako Liburuzainen Elkarteak (ASNABI) argitaratzen duen liburutegiei buruzko aldizkaria da.
 - *Txistua* (www.txistulari.com).
 - *Vilaweb biblioteca* (www.vilaweb.com/www/biblioteca_r_basca.html). Helbide elektronikoa honetan, Euskal Herriko honako informazio digitalizatu hau aurki daiteke: idazleak, euskal ipuinak, euskara...
 - *Wikipedia* (<http://es.wikipedia.org/wiki/Portada>). Mundu osoko milaka boluntarioek sortu duten entziklopedia askea da. Wiki sistemak era erraz batean editatzeko aukera ematen du eta Wikipediaren kasuan edonork argitara dezake. Ingeleseko Wikipedia da sarrera gehien dituenena, baina beste hizkuntza askotan ere aurki daiteke informazioa (euskarazko bertsioa: <http://eu.wikipedia.org/wiki/Azala>).
 - *Wordtheque* (www.wordtheque.com). Proiektu honek 106 hizkuntzatan dauden literatur lanak, eleberririk eta testu zien-

tifikoak, itzulpenak, monografiak eta bestelako testu ugari biltzen ditu. Horien artean, 334 lan euskaraz, 2.668 frantsez, eta 8.620 gaztelaniaz.

Hitzen arabera, autoreen arabera edo izenburuen arabera egin daitezke bilaketak. Zerrendako obrak autoreen eta izenburuen arabera antolatuta daude. Edozein bilaketa-modu aukera daiteke, dagokion laukian klik eginez: lauki zuriak zein aukera aktibatuta dagoen adierazten du. Alfabetoko letren bitartez ere aukera daiteke.

- *Xenpelar Dokumentazio Zentroa* (www.bertsozale.com/euskara/xenpelar/xdz-liburutegi1.php). Bertsozaritzaren inguruan sortzen den oro biltzea helburu duen erakunde hau 1990ean sortu zen. Harez geroztik eginiko ibilbidean esparru askotara luzatu ditu adarrak eta mota askotako lan bildumak sustatu eta bultzatu ditu. Hara nola, ikerketak, liburutegi digitalak, argitalpen katalogoak edota bestelako biltegiak.

Euskal Herriko liburutegi digitalak

- *Bizkaiko Foru Aldundiaren Liburutegi Digitala* (http://biibliotecaforal.bizkaia.net/screens/mainmenu_spi.html). 8.000 izenburu inguru zuzenean kontsultatzeko aukera daukagu. Haien artean 36 inkunabile, XVI., XVII., eta XVIII. mendeetako izenburu asko daude. Euskal atalekoa batez ere oso aberatsa da, euskaraz inprimatutako lan asko baitaude.

Bilaketa egiteko pantaila ezin osatuago dago; arlo hauen bitartez egin daiteke: autorea, izenburua, gaia, hitz nagusia, zenbaki normalizatua, lege gordailua, argitalpen lekua, argitaratzailearen izena, inprimatze lekua, inprimatzailearen izena, signatura, sailkapena eta liburutegi digitalaren ikurra. Edozein hitzetatik eskatuz gero agiriak aurki daitezke.

- *Euskal Liburutegi Digitala* (www.euskadi.net/liburutegidigitala). Antso Jakituna Fundazioak, Eusko Jaurlaritzarekin elkarlanean, 3.000 izenburu inguru bildu ditu liburutegi digitalan. Kultura Sailak aurreneko urratsak eman ditu Eus-

kal Liburutegi Digitala sortzeko bidean. Alde horretatik, hiztarmen bat sinatu du Gasteizko Antso Jakituna Fundazioarekin, zeinak ia 3.000 monografiak osaturiko funts digitalizatua baitu. Azpimarratzekoa da digitalizatuta dauden liburuaren artean 1.800 euskaraz idatzitako eskuizkribuak direla. XV. mendetik 1934ra arteko dokumentuak aurki daitezke liburutegi digitalean.

Bilaketa-metodo erraza bezain osoa dauka. Lan bakoitzaren fitxak haren ezaugarriak —deskribapen fisikoa, hizkuntza, oharrak...— jasotzen ditu, eta, gainera, bilaketak honako eremuetan egin daitezke: izenburua, egilea, edizioaren urtea...

- *Klasikoak* (www.klasikoak.com). Proiektu honen babesleak hauek dira: Fundación BBVA, Euskal Autonomia Erkidegoko aurrezki kutxak (BBK, Kutxa eta Vital) eta Euskal Herriko eta Deustuko Unibertsitatea. Kontseiluaren partaideak hauek dira: Pello Salaburu, Pedro Miguel Etxenike, Anjel Lertxundi, Gregorio Monreal, Jesus Maria Alkain, Jon Mancisidor, Antonio Rivera, Rosa Miren Pagola eta Iñaki Goirizelaia.

Euskara bateratu eta garatzeko asmoz, *Pentsamenduaren klasikoak* bilduma argitaratu du euskaraz. Itzulpen zaindu eta landu hauekin, garai guztietako mendebaldeko pentsamendua —dozena erdi bat hizkuntzako obrak: grekoa, latina, frantsesa, ingelesa, alemana, italiera, espainola...— eskuragarri edukitzeaz gain, euskal kulturgintzarentzako ezinbesteko materialak dauzkagu.

Funtsa 100 obra inguruk osatzen dute. Aldiz, bilaketa sistema eskasa du, soilik izenburuen eta egileen bitartez egin baitaiteke. Funtsaren informazioa ez dago inon jasota, ezin da inon kontsultatu zein egile eta zein izenburu dituen.

- *Armiarma* (www.armiarma.com). Proiektuaren egileak hauek dira: Gorka Arrese, Monika Bengoetxea, Mikel Elorza, Joxan Elozegi, Patxi Gaztelumendi, Juanjo Iribar, Koldo Izagirre eta Josu Landa.

Euskal literatur aldizkarien gordailu ahalik eta osoena atontzea da Ibinagabeitia Proiektuaren xedea. Egitasmoari ekiteko lehen urratsak 2000ko ekainean eman zituen Susak. Gipuzkoako Foru Aldundiko Kultura, Euskara, Gazteria eta Kirol Departamentuak diruz lagundua. Bizkaiko Foru Aldundiko eta Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailek ere parte hartu dute gordailu honen finantziazioan.

Bilaketak egileen, izenburuen, urteen, aldizkarien arabera eta testu osoan kapsula programaren bitartez egin daitezke.

Literaturaren Zubitegia. Euskal idazleen erreferentziako aipamenak, testuen estekak, efemerideak, kritikak, bibliografiak...

Basquepoetry.net. Euskal poesiaren ataria.

Klasikoen Gordailua. Literaturako testu klasikoen webgunea: liburuez gain, baladak, kantikak, herri literatura, testu zaharrak...

Bertso eta Olerkien Hemeroteka. Julen Urkizaren *Euskal bertso eta olerkien bibliografia*-ren gainean garatutako ekimena.

Kritiken hemeroteka. Euskal literatura modernoko liburuei buruz kaleratu diren kritiken gordailua.

Literatur Aldizkarien Gordailua. Ibinagabeitia Proiektua: 29 aldizkari eta 6.000tik gora artikulua digitalizatuta.

Euskal Prentsaren Lanak. XIX. mendetik aurrerako egunerokoak eta aldizkako agerkariak: *Argia, Eskualduna, Euzkadi*...

Literatur Emailuak. Literatur argitalpenak eta ekimenak iragartzeko asteroko albistegia; harpidetza doan.

Euskal Lokuzioak Sarean. Intza proiektua: euskarazko lokuzioak ezagutzeko eta lantzeko aukera.

Zaldi Ero idazleekin. Berrehun argazkiko erakusketa, Miel A. Elustondok aurkeztua.¶